

TOKİ KARDELEN ANAOKULU REHBERLİK SERVİSİ

RABİA SARIKOÇ
OKUL PSİKOLOJİK DANIŞMANI

ÇOCUKLARDA GÖZLENEN DAVRANIŞ PROBLEMLERİ

ÇOCUKLARDA GÖZLENEN DAVRANIŞ PROBLEMLERİNİ TANILAMADA ÖLÇÜTLER

Çocuk psikolojisinde uzmanlar tarafından en çok üzerinde durulan konulardan biri çocuklarda görülen davranış bozukluklarıdır.

Yavuzer (1997), çocukların problemleri davranışlarının tanımlanmasında öncelikle normal olarak belirlenen davranışlarla normalden ayrılan davranışların belirlenmesi gerektiğini öne sürmüştür. Bu bakış açısıyla, çocuk ve gencin davranışının normal mi yoksa davranış sorunu mu olduğunun ortaya konulabilmesi için bazı ölçütler belirlemiştir.

Bunlar:

1-Yaş Uygunluk: Her gelişim döneminin kendine özgü davranışları vardır. Bu nedenle çocuğun içinde bulunduğu gelişim döneminin özelliklerini iyi bilmek gerekir.

Örn; 2 yaş çocuğun egotivist, hareketlidir ve istenilen şeyi yapmaz. Freud'un anal, Erikson'un özerkliğe karşı kuşku ve utanç dönemine rastlayan bu yaşlarda çocuk, özerk bir birey olduğunu öğrenir. Kendisi istemeyince altının değiştirilmesini istemez,öpülmeyi reddeder.

3-5 yaş çocuğu dikkat çekmek ister. Hayal dünyası çok geniş olduğu için inanılmaz öyküler anlatabilir. Henüz yalanla yalan olmayı ayırt edemezler. Bu nedenle bu yaşlardaki çocukların anlattıkları yalan olarak kabul edilmezken, 11-14 yaşlarındaki çocuklarda görülen yalan normalden sapan bir davranış olarak kabul edilir.

2-Yoğunluk: Bir davranışın bozukluk olarak kabul edilmesindeki 2. ölçüt yoğunluktur.

Örn; 5 yaş çocuğunda öfke ve huysuzluk doğalken, bu davranış başkasına fiziki zarar verme şekline dönüşürse, davranış bozukluğu kategorisine değerlendirilebilir.

3-Süreklilik: Çocuğun belirli bir davranış türünü ısrarlı bir biçimde ve uzun zaman devam ettirmesidir. Bachem ve Casey (2018)'e göre, eğer davranış;

- Stresli bir olaya yanıt olarak ortaya çıktıysa,
- Semptomların başlangıcı, stres etkenine maruz kaldıktan sonraki 3 ay içinde belirlenmişse,
- Sosyal işlevsellikte önemli bozulma varsa,
- Stres faktörleri veya sonuçları ortadan kaldırıldığında semptomlar 6 ay içinde düzeliyorsa uyum ve davranış problemi olduğu söylenebilir.

ÇOCUKLARDA GÖZLENEN DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI NELERDİR?

Çocuklarda görülen davranış problemleri, dışa yönelimli ve içe yönelimli problem davranışlar olarak iki ana sınıfa ayrılırlar.

1-Dışa yönelimli davranışlar

Davranış başkalarına zarar verici nitelik taşıyorsa, uzun sürüyor ve engellenmesi konusunda zorluklar yaşıyorsa dışa yönelimli davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Dışa yönelimli davranışlar gözlenebilir davranışlardır. Huzursuzluk, başkalarına sözel ya da fiziksel zarar verici davranışlar, kurallara uymama, öfke nöbetleri gibi davranışları içerir. Önlem alınmadığında ileride ciddi davranış bozukluklarının gelişmesine neden olabilir.

2- İçe yönelimli davranışlar

çevre tarafından kolaylıkla fark edilmeyen ve tedbir alınmadığı takdirde ileriki yıllarda çocukta ruhsal sorunların ortaya çıkmasına neden olabilecek problemlerdir. Utangaçlık, çekingenlik, kaygılı olma, yakınlarından ayrılamama gibi davranışları içerir. İçe yönelimli davranışlar, dışa yönelimli davranışlara oranla çevreye zarar vermediği ve diğer kişileri engellemediği için çocuğun çevresindeki yetişkinlerce farkedilmesi ve tanımlanması güçtür. İçe yönelimli davranışların erken tanımlanmaması ve önlem alınmaması sonraki yıllarda ruhsal sorunların, depresyon ve antisosyal kişilik bozuklukları gibi ruh sağlığı hastalıklarının oluşmasına neden olabilmektedir (Akt. Özbey, 2015; akt. Topçu Bilir ve Sop, 2016).

ÇOCUKLARDA GÖZLENEN DAVRANIŞ PROBLEMLERİNİN YAYGIN NEDENLERİ NELERDİR?

Olumlu çevreyi yaratmak, güven veren, anlayışlı, sevgi dolu yaklaşımlara bağlıdır. Böyle bir çevrede bulunmayan çocuk kendisini güvensiz hisseder. Karmaşık duygular, düşünceler ve çelişkiler içinde kalır. Yetişkinlerin ilgisini çekmek için yaptığı davranışlar bir süre sonra onun çevreyle uyumunu bozar (Yavuzer, 1997).Bu bağlamda başlıca nedenler;

1-Dikkat Çekmek: Çocuğa gerekli sevgi ve ilgi gösterilmediğinde yada yeterli zaman ayrılmadığında dikkat çekmek için davranış bozukluklarına yönelebilir

2-İntikam Alma İsteği: Özellikle dayak yiyen,sevgi verilmeyen çocuk ana-babasından intikam almak isteyebilir. Aşırı otoriter ve baskıcı tutum, katı disiplin ana-babaya karşı öfke ve nefret duygularının gelişmesine ve buna paralel olarak başkaldırıcı bir bireyin oluşmasına neden olabilir

3-Yetersizlik: Çocuğun kendine güvensiz olması davranış bozukluklarına neden olabilir. Anne-babanın aşırı koruyucu, hoş görülü tutumu, gerektiğinden fazla özen gösterilmesi fazla kontrol anlamına gelebilir Sonuçta çocuk diğer kimselere aşırı bağımlı, kendine güveni olmayan, duygusal olarak çabuk kırılan bir kişi olabilir .Bu durum çocuğun kendi kendisine yetmesine olanak vermez ve davranış bozukluklarına neden olabilir.

DAVRANIŞ PROBLEMİ GÖZLENEN ÇOCUKLARDA ÇOCUKLARLA NASIL OLUMLU İLİŞKİ KURULUR?

1- Karşılıklı Saygı:

Azarlamak, bağırarak, vurmaya, susturmak, tutarsız davranmak çocuğa saygısızlığın göstergesidir. Her ana-baba çocuklarına saygı göstermeyi öğrenmelidir. Her çocuk ayrı bir birey olarak ele alınıp, fikirleri sorulmalı ve fikirlerine saygı gösterilmelidir.

2- Çocuğa Zaman Ayırmak: Çocukla ilgilenmek, zaman ayırmak gerekir. Birlikte geçirilecek zaman nicelik değil, nitelik olarak önemlidir. Birlikte çocuğun hoşlanacağı faaliyetler yapılabilir.

3- Cesaretlendirme: Çocuğun kendine güvenmesini istiyorsa önce anne-baba çocuğa güvenmelidir. Çocuğun çabasını övmeli ve yüreklendirmelidir. Cesaretlendirme çocuğun kendini değerli algılayabilmesi için çok önemlidir. Cesaretlendirme çocuğu olduğu gibi kabul edip, kendi olduğu için değer vermedir.

4- Sevgiyi Anlatmak: Çocuğun kendini güvenli hissedebilmesi için, en azından sevildiğini bilmesi ve sevmesi gerekir. Güven veren ve şefkatli bir anne baba ya da öğretmenin çocukla ilişkisi, çocukların potansiyelleri doğrultusunda gelişimi, davranışları ve beyin gelişimi için de önem taşımaktadır (Raikes ve Edwards 2009)

“

Çocuklar görür, duyar, gözlemler, uygular ve içselleştirirler (Alberg, 2018).

